

כיתה
א'

ברכות היוצאות מן הלב

שנה חדשה.

מגוון איחולים וברכות מציפים אותנו.

הודעות כתובות בטלפונים הניידים, דוא"לים, כרטיסי ברכה קנויים, מוכנים, תמונות, יצירות, איחולים בעל פה ועוד.

ברכות אלו נתפסות לפעמים כחלק משגרה או נורמה מחייבת, ואנחנו עלולים לפספס את העומק וההזדמנות שיש באיחולי שנה טובה אלו.

אנו מכירים בערכן של ברכות של גדולי ישראל ומעריכים אותן, אך מה עם ברכות פשוטות ושגרתיות? ברכות בין חברים לכיתה, כרטיס ברכה מילד להוריו? איחול מאחות לאחיה?

במספר רב של מקומות מדבריו של ר' נחמן מברסלב מדובר על חשיבותן של המילים והמחשבות:

כשאתה נשאל לשלומך, אל תרטון ואל תאונן על צרותך. אם אתה משיב

"רע לי", אזי אומר הבורא: "זה רע בעיניך"? אראה לך מהו רע באמת!"

כשאתה נשאל לשלומך, ולמרות צרות או ייסורים, אתה משיב "טוב", אזי

אומר הבורא: "זה טוב בעיניך? אראה לך מהו טוב באמת!"

(נתיב צדיק 46).

אתה נמצא במקום בו נמצאות מחשבותיך.

וודא שמחשבותיך נמצאות במקום בו אתה רוצה להיות

(ליקוטי מוהר"ן חלק א' כ"א).

ישנו כוח רב למחשבות שלנו, לדיבור שלנו, לרצונות שלנו, לשאיפות, לאיחולים, לברכות.

לכל ברכה יש השפעה, יש משמעות, יש יכולת לפעול טוב בעולם. גם ברכות של אנשים פשוטים כמונו.

הגמרא במסכת מגילה ט"ו ע"א כותבת: "אל תה"י ברכת הדיוט קלה בעיניך".

מה שיהפוך את הברכה מלהיות מילים ריקות למשהו שמשפיע טוב עלינו ועל העולם, היא האמונה שלנו.

כשאיחולים אלו אינם מהשפה לחוץ, אלא מלאים אמונה – יש להם כוח אמיתי להתממש.

בראש ובראשונה אמונה בקב"ה, המנהל את העולם, רוצה בטובתנו, קשוב לנו.

אמונה בנו – שיש לנו יכולת ליצור דברים טובים בעולם, שלרצון הטוב שלנו יש משמעות.

אמונה במי שאנחנו מאחלים לו – שהוא ראוי לטוב הזה.

בסיס אמוני זה עשוי בעז"ה להפוך את כרטיסי האיחולים להיות פתח לשנה טובה ומוצלחת.

לקישור לשיעור באתר "מפתח הלב" ניתן ללחוץ כאן:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra/MafteachHalev/Tishrey.htm>

כיתה
ב'

סליחה היוצאת מן הלב

"עבירות שבין אדם לחברו אין יום כיפור מכפר, עד שירצה את חברו" (יומא ח', ט').

בקשת הסליחה בימים אלו היא משמעותית ביותר ומהווה בסיס ליכולת שלנו לפתוח דף חדש ונקי. הן כלפי אנשים והן כלפי שמים.

עם זאת, בקשת הסליחה בתקופת חודשי אלול-תשרי עלולה להיעשות כחלק ממסגרת ציפיות שגרתית וטכנית, כך שלפעמים קשה לנו להאמין לסליחה הזו.

קשה לנו להאמין לעצמנו – שאנחנו באמת מצטערים ולא נחזור על הטעויות שלנו.

קשה לנו להאמין לאחר – שמבקש סליחה אמיתית, ולא רק מפני שזה מה שמצופה בימים אלו.

קשה לנו להאמין בעולם – שיש יכולת תיקון ושלסליחה יש משמעות מעשית.

הרב קוק ב"אורות התשובה" פרק י"ד פסקה ד'1 כותב:

"עיקר הנפילות באות מפני שאינו מאמין בקלותה של תשובה".

האמון הוא בכך שאפשר לחזור בתשובה, אפשר לתקן, לחרטה יש משמעות. לבקשת סליחה יש כוח לשפר את המציאות, היא התשתית למניעת הנפילה הבאה. חוסר אמון ב"קלותה של תשובה" מעמיד בסימן שאלה את היכולת שלנו לבקש סליחה ולסלוח. כיוון שאנחנו תופסים את התשובה כתהליך מייסר, ארוך וקשה, אנחנו עלולים לזלזל בבקשת סליחה ולייחס אותה לטקס הנעשה מכורח התקופה בשנה ותו לא.

האמון שלנו בסליחה נשען על האמון שלנו בקב"ה. אבינו שבשמים, המוכן לקבל אותנו בכל שלב, ואפילו אם נעשה צעד קטן ביותר כפתחו של מחט, הוא לוקח את הסליחה שלנו ברצינות - שערי תשובה לעולם פתוחים (דברים רבה ב', י"ב).

תמיד יש אפשרות לתקן.

אנחנו רק צריכים להאמין בעצמנו ולאפשר לנו לסלוח. קודם כל לעצמנו, ומתוך כך – לסובבים אותנו. האמונה בקב"ה המוכן להפוך את החטאים שלנו למקפצה, כפי שמסבירה הגמרא ביומא פ"ו ע"ב, המעודדת אותנו לעשות את הצעד הראשון בתהליך התשובה ולבקש סליחה:

"אמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר: "שֹׁכֵחַ יִשְׂרָאֵל, עַד ה' אֶלְקֵינוּ, כִּי קִשְׁלָה בְּעֵינֵינוּ" (הושע י"ד, ב')... אינו? והאמר ריש לקיש, גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות...? לא קשיא! כאן מאהבה, כאן מיראה".

הגמרא מלמדת שיש שני סוגי תשובה ומתוך כך - שני סוגי סליחה. יש סליחה הנובעת מפחד ומאי נעימות (תשובה מיראה), ויש סליחה הנובעת מכאב אמיתי על הצער שגרמנו לאחר (תשובה מאהבה).

האמון שלנו בעצמנו יאפשר לנו לגלות בתוכנו את המקום האוהב, את הצער האמיתי על שפגענו באחר. האמון בעצמנו מזכיר לנו שאנחנו טובים, שיש בנו נשמה טהורה שאינה משתנה, גם כשהיא מכוסה בהרבה קליפות ולכלוך. הטעויות שלנו אינן מי שאנחנו, הן פסולת שאפשר לנקות, ולגלות את האני הפנימי הטוב והטהור. בקשת הסליחה היא אחד מכלי הניקיון האלו.

נקודת מבט זו נכונה על עצמנו ועל האחר. האמונה בקב"ה שברא את כולנו היא שנותנת לנו את האמון באחר ובטובו. האמונה בצלם אלוהים שבאחר מאפשרת לנו להאמין גם לבקשת הסליחה שלו, ולקבל אותה. יהי רצון שנוזכה בתקופה זו לשוב תשובה מאהבה, לבקש סליחה אמיתית ולדעת לסלוח.

לקישור לשיעור באתר "מפתח הלב" ניתן ללחוץ כאן:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra/MafteachHalev/Tishrey.htm>

כיתה
ג'

הזהב שבי... הזהב שבנו

בכיתה ג' התלמידים כבר מכירים את בית הספר ואת חבריהם לכיתה. הם התנסו במילוי תפקידים ולקיחת אחריות. עכשיו אפשר להגיע לשלב הבא – שלב גילוי הכישרונות האישיים.

השיעור הבא עוסק בכישרונות של התלמידים ובמוכנות שלהם לשתף את הכיתה בכישרונות האלו. לכאורה, שיתוף בכישרונות הוא שלב טבעי ופשוט. כל תלמיד ודאי רוצה לבטא את כישרונותיו ולתרום לכיתה מיכולותיו הייחודיות. אך בבחינה מעמיקה יותר מתברר שזה לא כל כך פשוט. אווירת תחרות עלולה לפגוע ביכולת של התלמידים לחשוף את כישרונותיהם משלושה כיוונים:

1. תלמידים ירגישו מאוימים ויחשבו שהכישרונות שלהם לא ראויים ולא טובים מספיק לעומת האחרים.
2. תלמידים לא יפרגנו לכישרונות של חבריהם ולא יאמינו ברצונם הטוב של חבריהם לשתף.
3. תלמידים יימנעו מלחשוף את הכישרון שלהם מחשש שחבריהם לכיתה ינצלו אותם.

כדי להתגבר על התחרותיות ההרסנית הזו אנחנו חייבים אמונה ואמון. הרמח"ל במסילת ישרים פרק כ"א מסביר מה יכול לעזור לאדם להתמודד עם מחשבות שהוא עלול להפסיד משהו, ושאחרים ירוויחו על חשבוננו:

אמנם מה שיוכל לשמור את האדם ולהצילו מן המפסידים האלה הוא הביטחון, והוא שישליך יהבו על ה' לגמרי. באשר ידע כי ודאי אי אפשר שיחסר לאדם מה שנקצב לו. "אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימא" (יומא ל"ח, ע"ב).

אמון בקב"ה וביטחון מלא בו ייצרו אווירה של רוגע ויבנו את האמון של כל תלמיד בעצמו ובחבריו. ההבנות שלכל אחד יש את מקומו, שאף כישרון לא בא על חשבון האחר, ושאף אחד לא יכול לפגוע במה שמגיע לאחר, יהיו תשתית ערכית ויציבה לחשיפת הכישרונות של התלמידים. אווירה של אמון תעורר מוכנות לתרום זה לזה, לגלות את עצמי, להעזר. לא יהיה חשש שחשיפה של הכישרון שלי תוביל לכך שינצלו אותי, או שערכי יפחת אל מול חבריי כי הכישרון שלי פחות "שווה" משלהם.

האמונה בקב"ה מקרינה על האמונה בעצמנו ובאחרים. הקב"ה ברא כל אחד מאיתנו באופן ייחודי. לכל אחד יש תפקיד. לכל אחד יש כישרון. אין מקום להשוואה.

המדרש בויקרא רבה ל', י"ב מתאר את הייחודיות של כל אחד מארבעת המינים ואת משמעות החיבור שלהם זה לזה:

"פרי עץ הדר אלו [נמשלו ל]ישראל: מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח – כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים; כפות תמרים אלו ישראל – מה התמרה הזו יש בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל: יש ביניהם שיש בהם תורה ואין ביניהם מעשים טובים; ענף עץ עבות אלו ישראל – מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש ביניהם שיש בהם מעשים טובים ואין ביניהם תורה; ערבי נחל אלו ישראל – מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקדוש-ברוך-הוא עושה להם, לאבדן אי-אפשר? אלא אמר הקב"ה ייקשרו כולם אגודה אחת והם מכפרים אלו על אלו".

גם בכיתה יש אתרוגים, לולבים, ערבות והדסים. כמו ארבעת המינים, לכל אחד בכיתה יש יתרונות וחסרונות, תכונות וכישרונות, נקודות תורפה ותחומים שהוא חלש בהם.

ארבעת המינים מלמדים אותנו שלכל אחד יש תפקיד, אף אחד לא מיותר, כולם נצרכים לקיום המצווה (אי אפשר ליטול רק אתרוגים). לכל אחד הכישרון שלו, לכל אחד המקום שלו, וכולם תורמים ליישובו של עולם ולכיתה שלנו.

לקישור לשיעור באתר "מפתח הלב" ניתן ללחוץ כאן:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra/MafteachHalev/Tishrey.htm>

כיתה
ד'

אגודה אחת

אחד המאפיינים המרכזיים של חג הסוכות הוא ארבעת המינים.

המדרש בויקרא רבה ל', י"ב מתאר את הייחודיות של כל אחד מארבעת המינים, ואת משמעות החיבור שלהם זה לזה:

"פרי עץ הדר אלו [נמשלו ל]ישראל: מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח – כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים; כפות תמרים אלו ישראל – מה התמרה הזו יש בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל: יש ביניהם שיש בהם תורה ואין ביניהם מעשים טובים; ענף עץ עבות אלו ישראל – מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש ביניהם שיש בהם מעשים טובים ואין ביניהם תורה; ערבי נחל אלו ישראל – מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקדוש-ברוך-הוא עושה להם, לאבדן אי-אפשר? אלא אמר הקב"ה ייקשרו כולם אגודה אחת והם מכפרים אלו על אלו".

גם בכיתה יש אתרוגים, לולבים, ערבות והדסים.

כמו ארבעת המינים, לכל אחד בכיתה יש יתרונות וחסרונות, תכונות וכישרונות, נקודות תורפה ותחומים שהוא חזק בהם.

ארבעת המינים מלמדים אותנו שלכל אחד יש תפקיד, אף אחד לא מיותר, כולם נצרכים לקיום המצווה (אי אפשר לקחת רק אתרוגים), וכולם תורמים ליישובו של עולם.

נושא החודש – אמונה, הוא תשתית חשובה ביותר להכלת השוני בין החברים בכיתה ומתן כבוד לכולם מתוך הכרה שלכל אחד יש שליחות ייחודית.

הרב סולובצ'יק בספר "ימי זיכרון" שוזר בין האמון ביכולת האדם לבצע את שליחותו לבין האמון בקב"ה:

את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, התקופה מוגדרת ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין רק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם. ההשגחה יודעת היכן וכיצד יכול הפרט היחיד על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו, לקיים את שליחותו. באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה יחיה זה בכוחו של האדם למלא את שליחותו. בורא העולם פועל בהתאם להלכה האומרת כי לא יתכן למנות שליח כדי לבצע תפקיד שהוא למעלה מכוחותיו של שליח. זו שליחות שאי אפשר לקיימה והיא מחוסרת כל ערך. מאחר שאם ממנים אדם למלא שליחות, מן הראוי ליתן לו גם את היכולת לפעול כשליח. משום כך נברא היחיד בתקופה ובמקום שבהם יוכל לקיים את פעולתו לשם מילוי שליחותו.

(הרב סולובצ'יק, "ימי זיכרון")

הרב סולובצ'יק מסביר שהאמון של האדם ביכולתו למלא את שליחותו נעוץ באמונה של האדם בהשגחה העליונה. האמונה של כל אחד מאיתנו בבורא עולם המתכנן באופן מדויק את פרטי המציאות, היא היסוד לאמונה שלנו בכך שהוא ברא בנו את היכולת לבצע את השליחות המוטלת עלינו.

אותה אמונה בבורא היא זו שמובילה אותנו לאמונה בכך שגם חברינו לכיתה משמעותיים ונצרכים בעולם, שהרי גם אותם ברא הקב"ה בתשומת לב אישית.

השליחות של כל אחד היא מכלול חייו, והיא מתבטאת גם במאפיינים הייחודיים שכל אחד מאיתנו קיבל.

אמונה זו נותנת לנו מבט עמוק יותר על "ארבעת המינים" שבכיתה. האמונה בבורא מחייבת שאין לו "תקלות בפס הייצור", כך שוודאי שכל אחד מחברינו משמעותי, תורם וראוי לאמון שלנו ולקבלה שלנו.

אמון בעצמי ואמון בחבר, מתוך אמונה בקב"ה, עשויים להציע את הכיתה לעבר חיבור פנימי כאגודה אחת.

לקישור לשיעור באתר "מפתח הלב" ניתן ללחוץ כאן:

כיתה
ה'

נוחה של סליחה

"עבירות שבין אדם לחברו אין יום כיפור מכפר, עד שירצה את חברו" (יומא ח', ט').

בקשת הסליחה בימים אלו היא משמעותית ביותר ומהווה בסיס ליכולת שלנו לפתוח דף חדש ונקי, הן כלפי אנשים והן כלפי שמים.

עם זאת, בקשת הסליחה בתקופת חודשי אלול-תשרי עלולה להיעשות כחלק ממסגרת ציפיות שגרתית וטכנית, כך שלפעמים קשה לנו להאמין לסליחה הזו.

קשה לנו להאמין לעצמנו – שאנחנו באמת מצטערים ולא נחזור על הטעויות שלנו.

קשה לנו להאמין לאחר – שמבקש סליחה אמיתית, ולא רק מפני שזה מה שמצופה בימים אלו.

קשה לנו להאמין בעולם – שיש יכולת תיקון ושלסליחה יש משמעות מעשית.

הרב קוק כותב באורות התשובה פרק י"ד, פסקה ד' 1:

"עיקר הנפילות באות מפני שאינו מאמין בקלותה של תשובה"

התשתית למניעת הנפילה הבאה היא האמון בכך שאפשר לחזור בתשובה, שאפשר לתקן, שלחטה יש משמעות, ושלבקשת סליחה יש כוח לשפר את המציאות. חוסר אמון ב"קלותה של תשובה" שם סימן שאלה על היכולת שלנו לבקש סליחה ולסלוח. כיוון שאנחנו תופסים את התשובה כתהליך מייסר, ארוך וקשה, אנחנו עלולים לזלזל בבקשת סליחה ולייחס אותה לטקס הנעשה מכורח התקופה בשנה ותו לא.

האמון שלנו בסליחה נשען על האמון שלנו בקב"ה. אבינו שבשמים מוכן לקבל אותנו בכל שלב, ואפילו אם נפתח פתח קטן ביותר כפתחו של מחט, הוא לוקח את הסליחה שלנו ברצינות - שערי תשובה לעולם פתוחים

(דברים רבה ב' י"ב).

תמיד יש אפשרות לתקן.

אנחנו רק צריכים להאמין בעצמנו ולאפשר לעצמנו לסלוח. קודם כל לעצמנו, ומתוך כך – לסובבים אותנו. האמונה בקב"ה המוכן להפוך את החטאים שלנו למקצצה, כפי שמסבירה הגמרא ביומא פ"ו ע"ב, מעודדת אותנו לעשות את הצעד הראשון בתהליך התשובה ולבקש סליחה:

"אמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר: "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל, עַד ה'

אֶלֶּהֶּיךָ: כִּי קָשַׁלְתָּ בְּעֶוְךָ" (הושע י"ד, ב')... איני? והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו

כזכויות...? לא קשיא! כאן מאהבה, כאן מיראה"

הגמרא מלמדת שיש שני סוגי תשובה ומתוך כך שני סוגי סליחה. יש סליחה הנובעת מפחד ומאי נעימות (תשובה מיראה), ויש סליחה הנובעת מכאב אמיתי על הצער שגרמנו לאחר (תשובה מאהבה).

האמון שלנו בעצמנו יאפשר לנו לגלות בתוכנו את המקום האוהב, את הצער האמיתי על כך שפגענו באחר. האמון בעצמנו מזכיר לנו שאנחנו טובים, שיש בנו נשמה טהורה שאינה משתנה, גם כשהיא מכוסה בהרבה קליפות ולכלוך. הטעויות שלנו אינן מי שאנחנו, הן פסולת שאפשר לנקות ולגלות את האני הפנימי הטוב והטהור. בקשת הסליחה היא אחד מכלי הניקיון האלו.

נקודת מבט זו נכונה על עצמנו ועל האחר. האמונה בקב"ה שברא את כולנו, היא זו שנותנת לנו את האמון באחר ובטובו. האמונה בצלם אלוקים שבו מאפשרת לנו להאמין גם לבקשת הסליחה של האחר ולקבל אותה.

הפעילות הבאה מתמקדת בסליחה כשלב משמעותי בהתגברות על מחלוקות וסכסוכים בכיתה.

יהי רצון שנוכח בתקופה זו לשוב תשובה מאהבה, לבקש סליחה אמיתית ולדעת לסלוח.

כיתה
ו'

זכות או חובה על כף המאזניים

"...צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב.

וכן כל העולם - חציו זכאי וחציו חייב.

חטא חטא אחד - הרי מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה.

עשה מצווה אחת - הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה"

(הלכות תשובה לרמב"ם, פרק ג' הלכה ד')

השיעור הבא עוסק בחשבון נפש כיתתי.

חשבון הנפש בימים אלו הינו משמעותי ביותר ומהווה בסיס ליכולת שלנו לפתוח דף חדש ונקי. הן כלפי האנשים והן כלפי שמיא. הוא הבסיס למודעות של האדם על מעשיו, ולמוכנות שלו לעשות טוב כדי להטות את הכף לטובה.

עם זאת, התהליך של המחשבה והקבלה לעתיד בתקופת חודשי אלול תשרי, עלול להיעשות כחלק ממסגרת ציפיות שגרתית וטכנית, כך שלפעמים קשה לנו להאמין לכנות של חשבון נפש זה. קשה לנו להאמין לעצמנו – שאנחנו באמת מצטערים ולא נחזור על הטעויות שלנו. קשה לנו להאמין לאחר – שמצטער בכנות ורוצה לתקן את מעשיו, ולא רק בגלל שזה מה שמצופה בימים אלו.

קשה לנו להאמין בעולם – שתשובה קדמה לעולם, ושלמעשים טובים יש יכולת לתקן את העבר הרע.

הרב באורות התשובה פרק יד' פסקה ד' 1 כותב:

"עיקר הנפילות באות מפני שאינו מאמין בקלותה של תשובה".

האמון בכך שאפשר לחזור בתשובה, אפשר לתקן, לחרטה יש משמעות, לבקשת סליחה יש כח לשפר את המציאות, היא התשתית למניעת הנפילה הבאה. חוסר אמון ב"קלותה של תשובה", שם סימן שאלה על היכולת שלנו לבחון את מעשנו, להצטער בכנות על העבר, ולצעוד לעבר עתיד חיובי יותר. כיוון שאנחנו תופסים את התשובה כתהליך מייסר, ארוך וקשה, אנחנו עלולים לזלזל בחשבון נפש ולייחס אותו לטקס הנעשה מכורח התקופה בשנה ותו לא.

האמון שלנו בתשובה נשען על האמון שלנו בקב"ה. אבינו שבשמים, המוכן לקבל אותנו בכל שלב, ואפילו אם נעשה רק צעד קטן ביותר כפתחו של מחט, הוא לוקח את חשבון הנפש שלנו ברצינות - שער' תשובה לעולם פתוחים (דברים רבה ב' יב').

תמיד יש אפשרות לתקן.

מעשה אחד חיובי עשוי להטות את העולם כולו לכף זכות.

אם רק נאמין בעצמנו ובהשפעה העצומה שיכולה להיות לנו, נאמין בחברים שלו ובטוב שיש בהם שיכול הוא להטות את הכף, תהיה לנו המוטיבציה לשפר את מעשיו, ולפעול יחד ליצירת כיתה חיובית וטובה.

